

Prof. dr hab. Dorota Zyśko

Opinia Recenzenta

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska pt „Środowiskowe i behawioralne uwarunkowania zdrowia sercowo-naczyniowego a stężenie renalazy we krwi” lek. Aleksandry Żórawik składa się z wprowadzenia, założeń i celu pracy, kopii 3 opublikowanych prac, w tym 1 pracy poglądowej oraz 2 prac oryginalnych, oraz omówienia tych publikacji i wniosków. Łączny impact factor opublikowanych prac wynosi 8,3 a sumaryczna punktacja MNiSW 310 punktów. Doktorantka jest pierwszym autorem wszystkich 3 prac. Zaprezentowany przez Doktorantkę cykl składa się z prac opublikowanych w recenzowanych czasopismach polskich i zagranicznych.

Dodatkowo dołączone są: streszczenia rozprawy w języku polskim i angielskim, oświadczenia współautorów publikacji, spis piśmiennictwa.

Choroby układu sercowo-naczyniowego są poważnym problemem społecznym ponieważ stanowią główną przyczynę zgonów tak na świecie jak i w Polsce. Występowanie chorób układu sercowo-naczyniowego nie jest przypadkowe. U większości pacjentów obecne są objawy ostrzegawcze nazywane czynnikami ryzyka, z których część podlega modyfikacji poprzez styl życia i stosowane leczenie. Profilaktyka chorób układu sercowo-naczyniowego jest możliwa i chociaż nie zabezpiecza ona w pełni przed zachorowaniem, to znacząco redukuje jego

prawdopodobieństwo. Zapobieganie chorobom układu-sercowo naczyniowego nie jest możliwe bez współpracy pacjenta. Samo wydawanie zalecenie rzucenia palenia, redukcji masy ciała, regularnych wysiłków fizycznych, przestrzegania diety, leczenia zaburzeń lipidowych, nadciśnienia tętniczego, cukrzycy nic nie da jeśli pacjent nie będzie chciał tych zaleceń zastosować w swoim życiu. Pacjenci którzy otrzymują zalecenia mające na celu modyfikację czynników ryzyka często nie zgadzają się z lekarzem uważając na przykład, że mają lepsze samopoczucie przy wyższym ciśnieniu tętniczym, bojąc się stosowania statyn, akceptując nieco podwyższone wartości glikemii ponieważ nie spełniają one kryteriów cukrzycy. Obecnie istnieją metody oceny globalnego ryzyka zgonu z powodu chorób układu sercowo-naczyniowego z użyciem tablic SCORE, ale wbrew pozorom nie jest to metoda łatwa dla przekazania pacjentowi.

Zaproponowane użycie dla tego celu pojedynczego oznaczenia podsumowującego obecność licznych czynników ryzyka mogłoby być przydatne w praktyce klinicznej.

W prezentowanym cyklu prac Doktorantka podjęła się weryfikacji założenia, że stężenie renalazy we krwi zależne jest od czynników środowiskowych i behawioralnych.

Doktorantka przedstawiła cele szczegółowe jakie były realizowane w poszczególnych publikacjach. Podjęta tematyka badawcza jest trafna. W pierwszej pracy pt „ Enviromental and behavioral determinants of cardiovascular health” Doktorantka przedstawiła aktualny stan wiedzy dotyczący problemu czynników ryzyka chorób układu sercowo-naczyniowego oraz stosowanych skal dotyczących jego oceny. Szczegółowo w publikacji został omówiony system oceny: Framingham heart Study Classification, SCORE oraz AHA Life's simple 7.

Publikacja ta ma duże walory dydaktyczne. Przy jej opracowywaniu Doktorantka niewątpliwie usystematyzowała swoją wiedzę z prezentowanego tematu i dobrze

przygotowała się do zaprojektowania i przeprowadzenia prac badawczych.

W kolejnej pracy pt. „Exposure to Tobacco Smoke Assessed by Serum Cotinine Concentration and Questionnaire Method, and Serum Renalase Concentration-the Importance of the Coexistence of Arterial Hypertension and Other Cardiovascular Diseases” Doktorantka skupiła się nad badaniem powiązań między ekspozycją na dym tytoniowy a osoczym stężeniem renalazy. W publikacji tej Doktorantka wykazała, że wyższy poziom konityny będącej markerem narażenia na dym tytoniowy, jest niezależnie od innych czynników ryzyka chorób układu sercowo-naczyniowego powiązany z niższym poziomem renalazy we krwi. Zgodnie z oczekiwaniami powiązania z narażeniem na dym tytoniowy określane przy pomocy metody kwestionariuszowej były mniej dokładne niż określane przy pomocy stężenia konityny, która jest metabolitem nikotyny.

W trzeciej publikacji pt. „Coexistence of Cardiovascular Risk Factors and Blood Renalase Concentration” Doktorantka analizowała zależność między stężeniem renalazy we krwi a obecnością czynników ryzyka sercowo-naczyniowego. Doktorantka w szeregu analiz wykazała, że istnieje ujemna zależność między liczbą czynników ryzyka chorób układu sercowo-naczyniowego a osoczym stężeniem renalazy. Niezależnymi czynnikami powiązаныmi z tym stężeniem jest otyłość, niski poziom aktywności fizycznej oraz aktualne palenie tytoniu.

Uzyskane wyniki są istotne z naukowego i klinicznego punktu widzenia.

Doktorantka w swojej rozprawie doktorskiej wykazała się umiejętnościami doboru literatury, poprawności formułowania hipotez badawczych oraz trafnością doboru metod i narzędzi badawczych.

Przedstawiona rozprawa doktorska na układ pracy i podział treści typowy dla rozpraw opartych o cykl publikacji

Stwierdzone zależności stawiają kolejne pytania o ich mechanizmy i stanowią dobry

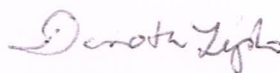
punkt wyjściowy do dalszych badań w tym kierunku.

Praca jest napisana poprawnym językiem zarówno pod względem formalnym, stylistycznym jak i interpunkcyjnym. Z obowiązku recenzenta chciała zwrócić uwagę na drobne błędy stylistyczne, które jednak w żaden sposób nie obniżają wartości pracy np. str 16 początek trzeciego akapitu: „Renalaza to flawoproteina po raz pierwszy opisana w 2005 r jako próba poszerzenia wiedzy na temat funkcji endokrynnej nerek”- jest to niewątpliwe skrót myślowy. Dla czytelnika bardziej ważne jest to czym dana substancja jest, a nie za co ją uważano w przeszłości. Na stronie 17 w wersie 8 przed a brakuje przecinka.

Cykl prac wchodzących w skład rozprawy doktorskiej „Środowiskowe i behawioralne uwarunkowania zdrowia sercowo-naczyniowego a stężenie renalazy we krwi” jest oryginalny i ma dużą wartość praktyczną i naukową.

Rozprawa na stopień doktora nauk medycznych lek. Aleksandry Żórawik spełnia warunki określone w art.187 ust. 1-4 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tj. Dz. U. 2018, 1668).

Przekładam, Wysokiej Radzie Dyscypliny Nauki Medyczne wniosek o dopuszczenie lek. Aleksandry Żórawik do dalszych etapów przewodu doktorskiego

Prof. dr hab. Dorota Zyśko

prof. dr hab. Dorota Zyśko
kardiolog
specjalista medycyny ratunkowej
6475722